

Velkommen til Thorsø Bakker

Falske bakker, friske kilder og et fyre tons franskbrød kan alt sammen opleves i Thorsø Bakker.

Thorsø Bakker er blandt de stejleste bakker i Danmark. Så stejle at de lægger ryg til en skihopbakke og har været vært for både skihop og slalomkonkurrencer.

Thorsø Bakker ligger på sydsiden af søen Thorsø. Bakkerne er dækket af skov, og skoven gemmer udover det dramatiske landskab også en af Danmarks største sten. Stenen hedder ”Det Halve Franskbrød”. Kildevand farvet af okker pibler frem ved foden af skrænterne, og toppen af skrænterne byder flere steder på smukke udsigter over søen.

Thorsø Bakker er en stille skov med gode muligheder for i fred og ro at opleve geologi, dyr og planter. Du kan opleve det hele på en fem kilometers skovtur seks km fra Silkeborg centrum. Et godt udgangspunkt er P-pladsen ved Horsbjergvej i skovens sydøstlige del.

Stifinder

Thorsø Bakker ligger vest for Silkeborg-Horsens landevejen med nummer 52. Syv kilometer syd for Silkeborg viser et skilt mod Gjesløvej. Efter en kilometers kørsel kommer du ind i skoven ved det lille Bakkehus. 150 m inde i skoven findes en P-plads, der er et godt udgangspunkt for en gåtur.

Adgang og ejerforhold

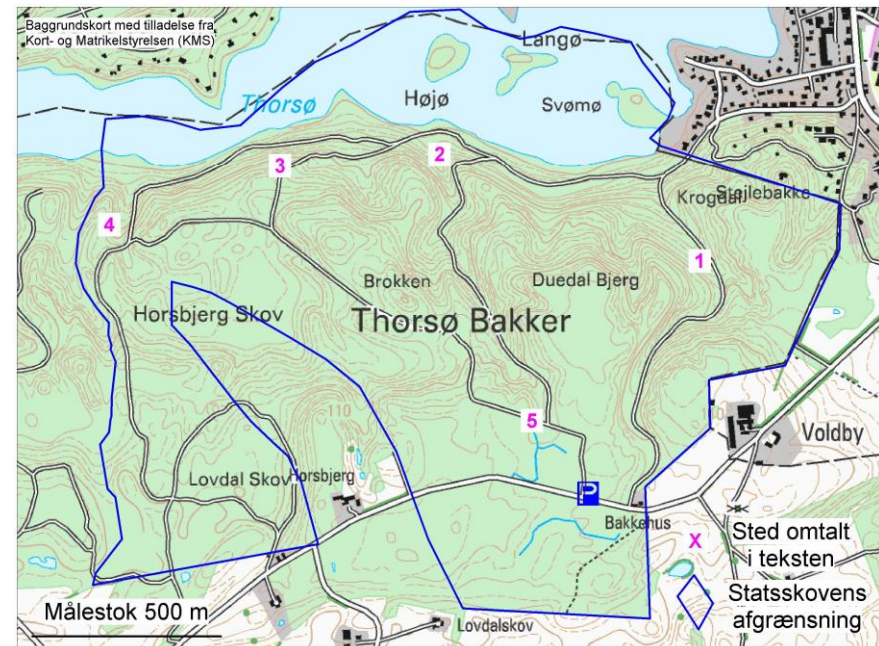
Thorsø Bakker forvaltes af Silkeborg Statsskovdistrikt. Det er tilladt at færdes overalt i de statsejede arealer året rundt og døgnet rundt. Færdsel frarådes dog i kildevæld og sumpskov.

Andre informationer

Denne folder kan også findes på Silkeborg Statsskovdistrikt hjemmeside www.skovognatur.dk-/Silkeborg hvor også vandretursfoldere fra nærliggende statsskove ligger.

Områdets geologi beskrives i bogen ”Geologisk Set – Det mellemste Jylland” udgivet af Geografiforlaget og Skov- og Naturstyrelsen. En geologisk beskrivelse findes også på Århus Amts hjemmeside www.aaa.dk. Søg på Thorsø eller Rustrup. Spor i Landskabet har en rute gennem Thorsø Bakker. Se www.spor.dk.

Skihopbakken (1)

I de kolde vintre i 1940'erne var Duedalbjerg rammen om flere stævner og mesterskaber i skihop og slalomløb. Se bare denne overskrift i Silkeborg Avis fra den 4. marts 1946.

”Jyllandsmesterskaberne paa Duedalbjerg fik Sukces. Ca. 2000 mennesker overværede Løbene paa Danmarks hidtil vanskeligste Slalombane.”

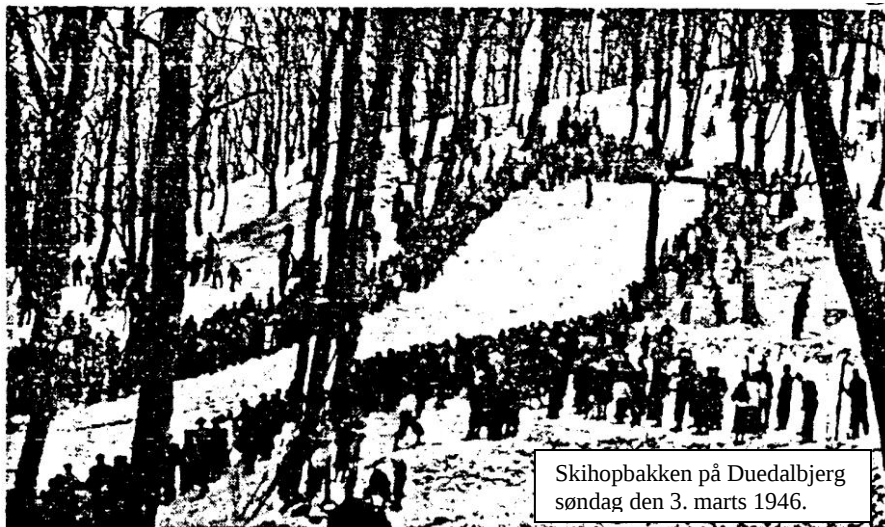
Avisartiklen fortsætter: *”Det var lige ved, at Vejrguderne havde narret Skiløberne i Gaar; men i sidste øjeblik kom de antagelig i Tanke om, at saadan kan man alligevel ikke bære sig ad, og saa holdt de lidt igen paa Tøvejret, Saa Stævnet, ved hvilket Jyllandsmesterskaberne i Slalom og Hop blev afgjort, alligevel kunde gennemføres paa Duedalbjerg. Og*

selv om Vejret altsaa ikke var ideelt, saa blev stævnet alligevel en Sukces, maaske knapt saa stor sportsligt set som publikumsmæssigt.”

Jørgen Timm fra Århus blev jyllandsmester i tiden 73 1/5 sekunder for de to ture banen skulle gennemløbes. I hop vandt Bror Errboe fra Silkeborg med et længste hop på 17,80 meter. 14 dage senere satte en nordmand banerekord med et spring på 30 meter.

Tunneldalene

Thorsø og Thorsø Bakker ligger i det Midtjyske Søhøjland, der kendetegnes af de mange dybe dale med store søer og brede åer. De fleste af dalstrøgene, som Søhøjlandets vandveje ligger i, kaldes tunneldale. Mossø og Salten Langsø; Knudsø og Ravnsø; Julsø, Borresø og Brassø, samt Thorsø ligger i bunden af tunneldale. Geologerne mente i mange år, at tunneldalene blev

dannet i istiden. Forestillingen var, at de østjyske dale var spulet ud af smeltevand under indlandsisen. I dag ved man, at Søhøjlandets dalsystem eksisterede allerede før istiden. Da var Danmark dækket af store skovklædte flodsletter. Floderne snoede sig fra det svenske højland i øst henover Danmark på vej mod datidens Nordsø i vest. Aflejringer fra den tid er hvidt kvartssand og brunkul, som du kan være heldig at finde, hvor skovveje eller kildevand skærer sig ind i skrænterne. Flodvandet gravede sig længere og længere ned i land-overfladen. Store sletter og dybt nedskårne dale var derfor det landskab, der mødte den første indlandsis, da den erobrede det danske område ved istidens begyndelse for 2,5 millioner år siden.

Kilderne

Ved foden af Thorsø Bakker findes en perlerække af store og små kildevæld. Brokdalsbæk (2) er en af de store. Kilderne opstår, når det regnvand, der

siver ned gennem jorden, møder et tæt lag. Så strømmer vandet sideværts og pibler frem i dalsiderne. Kildevandet er rødfarvet af okker. Mange steder forbindes okker med forurening, men i Thorsø Bakker er det helt naturligt.

Udsigten

På udsigtspunktet står en bæk (3), hvorfra der er frit udsyn over dalen og Thorsø. Det er et rigtig godt sted at dvæle og sætte den indre tidsmaskine i gang. Skru tiden tilbage til 22.000 år før nu. Det er koldt, for indlandsisens rand ligger tværs over Thorsødalen og fortsætter videre gennem Virklund på den anden side af dalen. Isen dækker alt i øst. Kold luft strømmer ned over gletcheren. Smeltevand fosser ud af gletcherporten i bunden af dalen, omtrent hvor Svømø og Langø ligger i dag. Bruset fra det strømmende vand høres overalt i det nøgne landskab. Måske flakser en fjedrype op fra et krat af dværgbirk eller et par uldhårede næsehorn ses nede i dalen for at drikke. Der er ingen træer men

kun spredt lav hårdfør vegetation. Skru nu langsomt tiden frem mod i dag. Skoven indvandrer for 10.000 år siden. Først birk og fyr, siden hassel og derefter lind og til slut bøg. De ældste bøgebevoksninger i Thorsø Bakker er sandsynligvis efterkommere af de oprindelige bøge på stedet. Sumpskoven med birk og el er også oprindelig. Resten af skovens nuværende træer er plantet.

Falske bakker

Højdeforskellen fra det jævne landskab syd for Thorsø til søens overflade i tunneldalens bund er over 100 meter. Tunneldalens flanker er furet af kløfter og slugter. Dalen ved (4) er en af de mest markante. Dalsiderne har fået deres furer lige efter indlandsisens bortsmelten, da landskabet lå uden bevoksning. På samme måde som en nygravet grøft fures af regnvand efter en kraftig tordenbyge. De bakker, der står tilbage mellem regnvandskløfter, kaldes falske bakker. At bakkerne kaldes falske kommer af, at det ikke er bakker, når du nærmer dig fra landsiden. Syd fra i Thorsø Bakkers tilfælde. Fra landsiden kigger du bare ned over skrænter og bratte afgrunde. Himmelbjerget er heller ikke hverken bakke eller bjerg i geologisk forstand. Det er bare den yderste kant af et jævnt istidslandskab med et ualmindeligt dybt fald ned til Julsø.

Det Halve Franskbrød (5)

Det Halve Franskbrød er en af Danmarks største sten. Den er et stort brød på knap 40 tons. Navnet kommer af, at den ligner et rundt franskbrød, hvor fire skiver er skåret af. Endnu et stykke er forsøgt kløvet fra, men er

blevet på plads. Det viser tydelige kløvningsriller.

Den store sten er bragt til Thorsø af indlandsisen. Den er muligvis et stykke norsk grundfjeld, fordi der ligger mange norske sten – larvikitter og rhomboporfyre – på Thorsø Bakkers stejle skrænter. Men svensk oprindelse er nok mere sandsynligt, fordi det sidste isfremstød over egnen kom fra øst. Stenen består af grovkornet granit med rødlig kalifeldspatkorn og grå kvartskorn, der stedvis har et blå skær. Det er muligvis en Smålandsgranit.

Store sten har til alle tider været brugt som byggemateriale. Tænk bare på stenaldermandens stendysser. Sten fra Thorsø Bakker er blandt andet hentet til sluserne ved Silkeborg papirfabrik. Hvorfor de frakløvede stykker fra franskbrødet er efterladt, skyldes sikkert, at stensamlerne har fundet blokkene for grove og umulige at forme til bygningssten.

En rundtur

En rundtur fra P-pladsen, der går omkring de gode steder med numrene 1 til 5, tager et par timer. Det er op og ned ad bakke. Rigtig god fornøjelse.

Forfattet af geolog Henrik J. Granat, Skov- og Naturstyrelsen, 2006.

Baggrundskort med tilladelse fra
Skov- og Naturstyrelsen (SNS)

Skovkort for statskoven Thorsø Bakker

